

MEMÒRIA DE LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA AL
CARRER NOU DE LA RAMBLA 10-12, CARRER
PENEDIDES 5-9.
BARCELONA (EL BARCELONÈS)

Codi MHCB: 136/04

Data intervenció: 29 setembre al 22 octubre de 2004

Mª Teresa Gilisbars de Francisco

Febrer 2007

ÍNDEX

1. FITXA TÈCNICA.....	3
2. INTRODUCCIÓ.....	4
3. CONTEXT GEOGRÀFIC.....	5
4. NOTÍCIES HISTÒRIQUES I INTERVENCIONS ANTERIORS.....	6
5. MOTIVACIONS I OBJECTIUS DE LA INTERVENCIÓ.....	11
6. METODOLOGIA.....	13
7. DESCRIPCIÓ DE LES TROBALLES.....	14
8. CONCLUSIONS.....	15
9. BIBLIOGRAFIA.....	16
10. REPERTORI ESTRATIGRÀFIC.....	18
11. DOCUMENTACIÓ GRÀFICA.....	20

1. FITXA TÈCNICA

NOM DEL JACIMENT	C/ Nou de la Rambla 10-12 / C/ Penedides, 5-9.
UBICACIÓ	Barcelona (Barcelonès)
COORDENADES UTM Fus31N amb Datum ED50 (UB/ITC)	X: 430,976 Y: 4581,397 Z: 7,30 m s n m
CONTEXT	Zona urbana
TIPUS D'INTERVENCIÓ	Preventiva terrestre
CLASSE D'ACTIVITAT	Control
DATES D'INTERVENCIÓ	Del 29 de setembre a 22 d'octubre de 2004
PROMOTOR	CAYMA
EQUIP TÈCNIC	Direcció: M ^a Teresa Gilisbars de Francisco

2. INTRODUCCIÓ

La present intervenció preventiva ha tingut lloc als carrers Nou de la Rambla; 10-12 i carrer de les Penedides, 5-9 del districte de Ciutat Vella, Barcelona.

El treball, realitzats per Fecsa-Endesa i adjudicats a les empreses Cayma,

han estat supervisats pel Servei d'Arqueologia Urbana del Museu d'Història de la Ciutat, Institut de Cultura, Ajuntament de Barcelona.

La direcció arqueològica ha estat assumida per l'arqueòloga Mª Teresa Gilisbars de Francisco de

Il·lustració 1: mapa urbanístic de la zona a intervenir.

l'empresa ATICS, SL. Gestió i Difusió del Patrimoni Històric i Arqueològic.

Els treballs arqueològics es van iniciar el dia 4 d'octubre i van finalitzar el dia 15 d'octubre de 2004.

3. CONTEXT GEOGRÀFIC

El carrer Nou de la Rambla 10-12 i el Carrer Penedides 1-2, motiu de la intervenció pertanyen al Barri del Raval dins el districte de Ciutat Vella.

Des d'un punt de vista geològic el pla de Barcelona comprèn les formacions quaternàries que s'estenen des del mar fins al canvi de pendent en contacte amb la Serralada Litoral, i que limiten al sud-oest pel Massís del Garraf i al nord-est pel Turó de Mongat.

Barcelona està situada a la costa mediterrània, en el lloc anomenat Pla de Barcelona, comprès entre els rius Besòs i Llobregat, força ben protegit dels vents del nord pel serrat de Collserola, on hi ha el Tibidabo, que n'és el cim més alt (542 metres). La serralada de Sant Mateu a llevant i el massís de Garraf a ponent fan que les entrades fàcils al pla d'al·luvió, sobre el qual reposa la ciutat, siguin els passos fluvials del Besòs i el Llobregat. Les excel·lents condicions climàtiques i estratègiques de la ciutat han afavorit al llarg del temps el seu desenvolupament, amb Montjuïc a vora el mar que ha facilitat la defensa del seu litoral.

4. NOTÍCIES HISTÒRIQUES I INTERVENCIONS ANTERIORS.

La intervenció arqueològica efectuada als carrers Nou de la Rambla 10-12/Carrer Penedides 5-9, es troba en ple centre del barri del Raval, un dels punts d'interès

Il·lustració 3: monestir de Sant Pau del Camp.

històric de la ciutat de Barcelona. La trama actual del barri no va quedar del tot definida fins a principis del segle XIX, ja que des de sempre havia quedat allunyat del centre institucional i polític. El nom històric de la zona, des de sempre, fou el de Raval, ja que dins la ciutat antiga era això, un barri perifèric de Barcelona, amb cases de camp i convents.

“Raval” és la deformació d’ un mot àrab, *rabad*, que significa suburbi.

El Raval era un barri fabril i de residència popular, organitzat al voltant de tres grans eixos: el carrer Tallers, el carrer Hospital i el carrer Sant Pau. Aquest tres carrers tenen una llarga tradició medieval i s’encaminaven des de mitjans del segle XIV a les portes de la muralla medieval Barcelona.

Precisament al carrer de Sant Pau ens trobem amb el monestir de Sant Pau del Camp¹. Aquesta es la visió que ens ofereix avui l’antiga capella de Sant Pau del

¹ Sant Pau del Camp: Se sap que l’any 912 ja existia Temple religiós C/ Sant Pau, 101-103 La majoria de l’edifici està ben conservat, menys el campanar que està mig derruït És d’un gran interès, ja que és l’església més antiga que hi ha al barri del Raval i una de les més antigues de Barcelona Un jardí envolta el vell monestir. Al costat es troba la casa abacial, típica construcció gòtica catalana dels segles XIII-XIV, amb una finestra triforadada de tradició romànica. La façana de l’església, guarnida amb arcuacions penjants anomenades llombardes, és acabada amb unes restes de fortificació. Està distribuïda en dos registres; el superior acabat amb una coberta o doble vessant i a l’inferior s’hi troba un fris amb tres arcuacions cegues per banda sobre mènsules. Les mènsules dels dos registres tenen decoracions vegetals, animals fantàstics i caps humans. S’hi troba un Tetramorf on Sant Marc està representat per un lleó i sant Lluc per un brau, i Sant Mateu i Sant Joan per l’home alat i l’àguila. Al timpà apareix esculpida, al centre, la figura del Crist en Majestat assegut al tron i amb el nimbe crucífer. La mà esquerra té un llibre i la dreta està en actitud de beneir. Mirant el conjunt, és possible d’apreciar la seva estructura en forma de creu, amb tres absis i una torre octogonal al creuer. L’interior és cobert amb simples voltes de canó i cúpula de creuer. La planta és de creu grega. Al braç septentrional del transepte hi ha una porta amb arc apuntat construïda després del segle XII. La capçalera té tres absis semicirculars, més gran el central. Cap altre claustre romànic no té els arcs trilobulats com en aquest edifici. A l’interior hi ha un bonic i tranquil jardí, al centre del qual hi ha una font. No se sap l’any de la seva fundació, només es coneix que abans de l’any 912 ja estava construïda, ja que és l’any en què es remunta una làpida sepulcral de Guifré II Borrell. Possiblement fou destruït per Al-Mansur l’any 985, ja que es troben pedres d’èpoques anteriors en desordre. Després passà a ser una simple església dedicada a Sant Pau.

Camp; a la imatge podem diferenciar, les diferents remodelacions i estils constructius utilitzats.

Per parlar del procés de formació del barri del Raval ens hem de remuntar a l'època medieval en un moment de transformació i auge econòmic de la ciutat, que es va expandint fora de les antigues muralles romanes² (que encerclaven un territori massa petit per englobar el creixement demogràfic del moment). De manera que ja a partir del segle IX, la pressió que causa la necessitat d'espai obliga a l'expansió fora de les muralles i la construcció de nous *burgs* o barriades exteriors que s'anomenaren *vilanoves* o *bòries*.³

El segle XIII es construeix un nou tram de muralla que amplia bastament els límits de la ciutat, amb la intenció d'incloure tots aquells estaments i nuclis de població que s'havien anat formant extramurs. El traçat que coneixem actualment discorre per La Rambla, carrers Fontanella, Trafalgar, Arc de Triomf, Lluís Companys i Passeig Picasso.

En aquests moments La Rambla dividia dues parts ben diferenciades de la ciutat, per una banda la ciutat *intramurs* es converteix en el centre de poder del govern municipal, mentre que a ponent de La Rambla ens trobem amb una zona tradicionalment d'horts, camins i rieres que coneixem com el Raval. En aquesta zona també s'hi instal·laren les institucions pròpies dels suburbis com hospitals, presons, hospicis, convents...

Avançat el segle XIV i sota el regnat de Pere el Cerimoniós, la ciutat torna a necessitar una ampliació de zona emmurallada que en aquests moments es

Els almoràvits realitzaren una altra destrucció els anys 1114-1115. L'any 111, Guibert Guitard i Rollendis el fundaren de nou. Al segle XIV, el monestir és a dins de la ciutat després que Pere III manés fer el darrer tram de muralles. Fou abandonat pels monjos l'any 1835 a causa de la desamortització de Mendizábal. Es va convertir en centre escolar l'any 1842 i fou caserna entre els anys 1855-1890. Un grup de Barcelonins, encapçalat per Víctor Balaguer, aconseguí que fos monument nacional l'any 1879. Després de les devastacions dels anys 1909 i 1936, el conjunt ha estat curosament restaurat.

² Sabem que la muralla romana tenia un perímetre de 1122m lineals, amb una àrea d'ocupació de 10,50 Ha, i quatre portes donaven accés a l'interior de la ciutat.

³ CARRERAS CANDI, *La ciutat de Barcelona*, pàg. 303.

planteja per la mancança de terrenys de conreu. Així el 1377 es construïran els trams que porten del capdamunt de La Rambla per l'actual carrer Pelai, les rondes de Sant Antoni i Sant Pau, la part baixa del Paral·lel, i més tard les Drassanes.

De totes maneres es va mantenir la línia defensiva de La Rambla, fet que mostra la voluntat de mantenir el Raval com a àrea suburbana.

Fruit de l'emmurallament, el Raval es convertí en la zona nova més apta per a ser urbanitzada amb l'assentament de gran part de la població, que s'organitza, com ja hem esmentat, al voltant de tres eixos principals (Tallers, el Carme i l'Hospital)⁴.

Durant els segles XVI i XVII sembla que es produeix un procés de canvi al barri del Raval amb la implantació de nous convents i institucions religioses, en aquest sentit s'accentua el seu caràcter de barri conventual i fortament especialitzat, on es concentren alhora institucions docents i assistencials, i població i activitats perifèriques i marginals⁵.

Els exemples arquitectònics que il·lustren aquest procés són molts, començant pels que ja existien, com l'Hospital de la Santa Creu que fou ampliat en aquest període, fins a la creació de nous edificis amb finalitats caritatives i conventuals. Aquestes noves construccions exemplars són les següents: la Casa de la Misericòrdia, la Casa dels Infants Orfes, el Convent de Bonsuccés, el Convent d'Elisabets i el Convent dels Àngels.

Al juliol de 1897 es va aprovar una distribució de Barcelona en districtes que va adjudicar tot la zona compresa entre la Rambla i les rondes de Sant Antoni i de Sant Pau al districte cinquè, i així va néixer el terme administratiu.

El to pejoratiu que solia acompanyar l'expressió de "Barri Xino" va fer popular el nom de districte cinquè, cosa que no va succeir en cap dels altres districtes de la ciutat.

La Guerra Civil va causar estralls considerables a tot el Raval en general. Tot i que

⁴ AAVV.- *Història de Barcelona*, vol.3. Enciclopèdia Catalana. Barcelona, 1992.

⁵ AAVV.- *Història de Barcelona*, vol.4. Enciclopèdia Catalana. Barcelona, 1992.

molts edificis van caure a causa de les bombes altres van quedar força deteriorats. A partir de la dècada del 1950, el barri va patir un gran increment demogràfic com a conseqüència de l'arribada d'immigrants.

Urbanísticament, el Raval nord disposava d'alguna zona esponjada, més moderna i planejada, com la dels carrers del Doctor Dou i dels Àngels. Sociològicament, era un barri obrer i menestral.

El segon Raval, el Sud o de Sant Pau, corresponia en bona part al que s'ha conegut com a "Barri Xino", i barrejava carrers encara més atapeïts amb locals dedicats a la prostitució, i en ocasions a la delinqüència.

INTERVENCIONS ANTERIORS.

Pel que fa a les intervencions anteriors en són molt nombroses les efectuades al barri, ens centrarem, però, en les més properes a la zona d'actuació tant a nivell temporal com geogràfic:

- **Daria Calpena**, 2002 i 2000, a les Drassanes Reials, es va excavar el pati trobant restes de les primers fases constructives dels segles XIIIè i XIVè i el reompliment de la muralla farcit amb terres de la Porta del Ollers amb nombrosos fragments de ceràmica de reflex metàl·lic, segles XVI-XVII.

- **Vanesa Camarasa** va dirigir una actuació arqueològica l'any 2001 al carrer Nou de la Rambla 43-45 per causa de la remodelació del Centre Cívic de Drassanes, i en el mateix any també actuarà al carrer Nou de la Rambla, 25 sense trobar estructures a cap de les dues intervencions, tan sols alguns fragments ceràmics moderns al reompliment d'un nivell d'aportació. En 2002 V. Camarasa farà una nova intervenció a l'Avinguda Drassanes amb Portal de Santa Madrona.

- **Pere Lluís Artigues i Conesa** dirigirà diferents intervencions al Carrer Sant Pau, la primera al número 51, l'any 1998, trobant fragments ceràmics de reflex metàl·lic, segles XVI-XVII, i de vidrades baix-medievals. Entre desembre de 1998 i juny de

1999 dirigirà diferents fases al solar situat entre C/ Sant Pau, 116, Reina Amàlia, C/ Hort de la Bomba i C/ Carretes on trobarà la continuació de una vil·la suburbana i necròpoli dels segles III d.C. localitzada primerament darrera l'església de Sant Pau i ampliada més tard amb trenta-dos nous enterraments dels segles IV-V amb l'intervenció efectuada per la construcció de la nova caserna de la Guardia Civil en l'any 1991, aquí també es van trobar dos assentaments prehistòrics, un de l'Edat de Bronze (del II Mil.leni fins al començament del I Mil.leni a.C.), i un altre Neolític Antic i Mitjà (finals V Mil.leni-començament del IV).

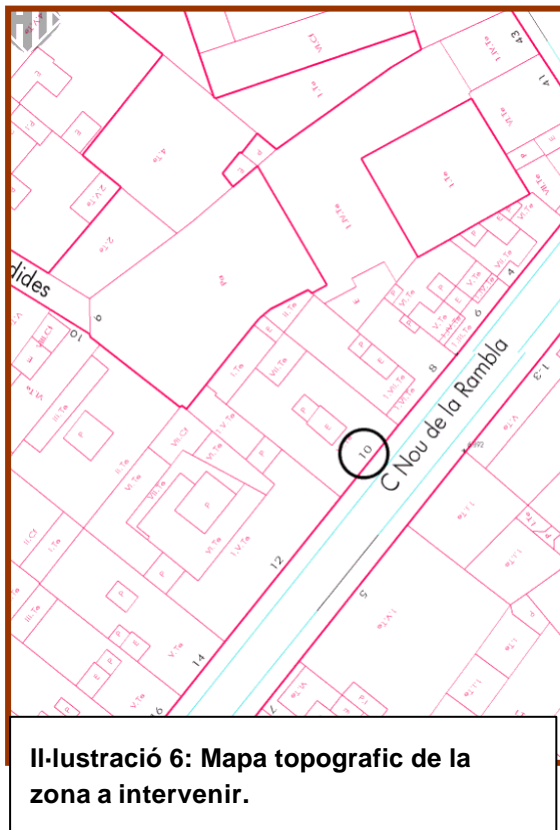
-**Damià Griñó i Màrquez** va dirigir el febrer i març de 1999 l'excavació del jaciment Calcolític (2200-1800 a.C.) d'aquesta intervenció de Lluís Artigues, on es va trobar una sitja de 1'10 metres de diàmetre amb fragments ceràmics campaniformes.

- **Marc Jiménez**, 1998, va realitzar altres intervencions al Raval foren les del C/ Sant Pau, Sant Oleguer, Nou de la Rambla) i C/ Sant Pau.

5. MOTIVACIONS I OBJECTIUS DE LA INTERVENCIÓ

La Memòria que presentem té com a objectiu descriure els treballs arqueològics realitzats al carrer Nou de la Rambla 10-12 i carrer Penedides 5-9, situats al barri del Raval (Districte de Ciutat Vella, Barcelona), entre els dies 4 d'octubre fins el 15 d'octubre de 2004, per l'arqueòloga Mª Teresa Gilisbars de Francisco.

Aquest control ha estat encarregat a l'empresa ATICS S.L – Gestió i Difusió del Patrimoni Arqueològic i Històric -, d'acord amb la resolució de la direcció general del patrimoni cultural de la Generalitat de Catalunya, la que autoritza els treballs esmentats. La supervisió va a càrrec del Servei d'Arqueologia del Museu d'Història de la ciutat de Barcelona.

La intervenció arqueològica ha estat promoguda per a la instal·lació de línies elèctriques a realitzar per l'empresa FECSA-ENDESA. Es tracta d'una canalització en rasa de la línia subterrània de baixa tensió.

El control arqueològic de l'obra es justifica sobretot, per una qüestió de prevenció, ja que es tracta d'una zona situada dins el perímetre d'expectativa arqueològica, al barri del Raval que s'inclou dins els centre històric de la ciutat.

Els objectius de la intervenció arqueològica eren localitzar i documentar les possibles estructures i restes arqueològiques trobades durant el procés d'obertura de les rases dels carrers esmentats.

L'objectiu d'aquest control seria obtenir la màxima informació possible de l'àrea afectada per tal de complementar els estudis realitzats fins ara. I documentar i evitar la destrucció de les possibles restes que hi puguin aparèixer.

Els treballs pertinents a la instal·lació del cablejat han estat realitzats per l'empresa CAYMA i han consistit en l'obertura d'una rasa de 52 m de llarg per uns 40cms d'ample, i amb una profunditat màxima de 40 cms, en sentit longitudinal al traçat del mateix carrer Nou de la Rambla/ Penedides, just adossat a la façana del costat dret entrant pel carrer Nou de la Rambla. Al mateix temps s'ha procedit a obrir diverses cales a l'inici del la rasa, al seu extrem nord i una altra al extrem sud de la rasa.

6. METODOLOGIA

La present intervenció arqueològica, realitzada al carrer Nou de la Rambla 10-12, Penedides 5-9 té l'objectiu de documentar gràficament les restes arqueològiques que puguin aparèixer.

Tenint en compte que la tasca de l'arqueòleg és la recollida de la màxima quantitat d'informació possible per a la reconstrucció i lectura del passat, s'ha seguit una estricta metodologia científica. Com a sistema d'enregistrament s'ha utilitzat el mètode Harris, consistent en documentar cadascuna de les unitats estratigràfiques detectades mitjançant una fitxa, i assignant un número d'Unitat Estratigràfica (U.E.) a cada un dels retalls, farciments i estructures aparegudes durant l'actuació.

S'ha realitzat també la corresponent documentació fotogràfica dels treballs realitzats. També s'ha elaborat la planimetria corresponent.

Per part del MHCB, a la intervenció se li ha assignat el codi 136/04. La documentació fotogràfica obtinguda dels treballs d'excavació realitzats l'inclouem en un inventari fotogràfic, on cadascuna de les fotografies portarà el codi de l'intervenció- 136/04- i el número identificador del propi inventari fotogràfic.

Hem de fer menció, que a part dels treballs de camp realitzats, també vam procedir a fer un estudi de recopilació bibliogràfica de la zona a intervenir, per detectar els possibles elements arquitectònic i arqueològics que ens podíem arribar a trobar durant la intervenció.

7. DESCRIPCIÓ DE LES TROBALLES.

Durant el procés d'obertura i buidatge de la rasa realitzada al carrer Nou de la Rambla 10-12, Penedides 5-9, no hem detectat cap resta material, ceràmica, ferro, bronze,... ni tampoc cap resta estructural.

La seqüència estratigràfica és la següent:

U:E 101: Paviment vorera

U:E 102: Formigó

U:E 103: Reompliment de runa compost majoritàriament per runa de tovots i argamassa de calç.

Així, doncs la intervenció ha resultat negativa en la documentació de materials o estructures arqueològiques.

Procés d'obertura de la rasa al C/ Penedides, on es pot apreciar la inexistència de restes arqueològiques

8. CONCLUSIONS

La intervenció es va dur a terme per documentar possibles restes arqueològiques que poguessin aparèixer a la zona intervenguda, al tractar-se d'una zona vinculada al *suburbium* de la ciutat romana, i posteriorment urbanitzada en època medieval, i propera al convent de les Penedides es va creure adient fer el control arqueològic.

La zona a intervenir està entre uns 6.720 i 6.715 metres sobre el nivell del mar amb una lleugera pendent descendent cap al carrer Nou de la Rambla.

Cal esmentar que la rasa realitzada havia de tenir, inicialment, una profunditat d'uns 60 cm , però aquesta cota no es va assolir en cap tram de la rasa, ja que durant d'obertura de la mateixa van aparèixer diversos serveis de llum, gas i aigua.

La instal·lació recent dels serveis, així com les escasses mesures tant d'amplada i llargària de la rasa, com de profunditat, són probablement, la causa de la inexistència de restes arqueològiques.

Així, caldrà esperar futures intervencions arqueològiques per tal de poder obtenir més informació, a nivell arqueològic, d'aquesta part de la ciutat de Barcelona.

9. BIBLIOGRAFIA

- **AAVV.-** *Història de Barcelona*, vol. 2, 3, 4, 5. Enciclopèdia Catalana. Barcelona, 1992.
- **AAVV.-** *Guia del Patrimoni Monumental i Artístic de Catalunya*, vol. 1. Pòrtic. Barcelona, 2000.
- **AAVV.-** *Catàleg del Patrimoni Arquitectònic Històrico-Artístic de la Ciutat de Barcelona*, Ajuntament de Barcelona, dirigit per Josep Emili Hernández-Cros.
- **ALMERICH, L.-** *Història dels carrers de la Barcelona vella*. 1949.
- **BRAVO, F.-** *Los nombres de las calles de Barcelona*. Volumen I. Fenicia. Madrid 1971
- **BALAGUER, V.-** *Las calles de Barcelona en 1865*, vol. I, Madrid, 1888
- **BUSQUETS, J.-** *El plantejament a la Ciutat Vella: Una eina de treball per a la seva rehabilitació a Barcelona*. *Metròpolis de la Mediterrània*, núm.1, 1986
- **CARRERAS CANDI, F.-** *Geografia General de Catalunya*, vol. III. Barcelona, 1909
- **CALPENA I MARCOS, D.,** *Memòria d'intervenció arqueològica als carrers carne i Riera Alta, Barri del Raval*, (Barcelona, 2001), Memòria inèdita
- **CIRICI, A.-** *Barcelona pam a pam* ., Ed. Teide, Barcelona, 1985
- **DURAN I SANTPERE, A-** *Barcelona i la seva història. La formació d'una gran ciutat*. *Documents de Cultura*. Curial. Barcelona, 1973.

- **FLORENSA, F**, *Memòria d'intervenció arqueològica al Pla central del Raval, Barri del Raval, Barcelona, 2001.*
- **GARCIA I ESPUCHE, A.**- *Espai i societat a la Barcelona pre-industrial.* Barcelona, 1986.
- **HERNANDEZ-CROS, J.E.** – *Arquitectura de Barcelona*, Editat per la Demarcació de Barcelona del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya.
- **PI I ARIMÓN, A.** – *Barcelona antigua y moderna.* Barcelona 1854, Tomo I
- **SUBIRANAS FÀBREGAS, C.**- *Memòria d'intervenció arqueològica a la plaça Ramelleres, Barri del Raval, Ciutat Vella.* Barcelona, 1998

10. REPERTORI ESTRATIGRÀFIC.

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRAFICA		UE : 101	
Sector: 1		Fase:	
		Cronologia: Segle XX	
DEFINICIÖ :	Paviment		
DESCRIPCIÖ :	Enllosat de grans dimensions que pavimenta la vorera dels carrers Nou de la Rambla 10-12 i Penedides 5-9. Lloses rectangulars de 60 X 40 cm.		
MATERIAL DIRECTOR :			
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a
	Rebleix a		Es reblert per
	Cobreix a	102	Es cobert per
	Talla a		Tallat per
	Es recolza a		Se li recolza
	S'entrega a		Se li entrega

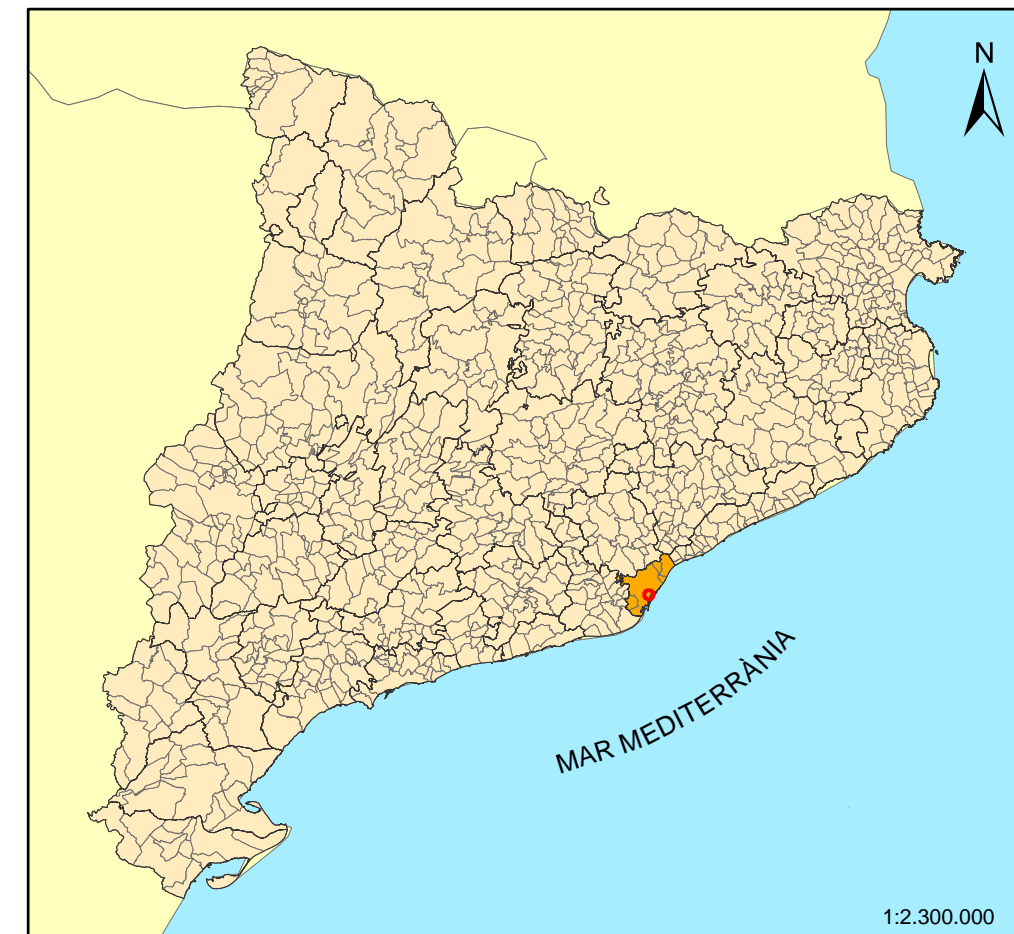
FITXA D'UNITAT ESTRATIGRAFICA				UE : 102	
Sector: 1		Fase:		Cronologia: Segle XX	
DEFINICIÓ :	Preparació de formigó				
DESCRIPCIÓ :	Un nivell fet a base de formigó que serveix com a preparació per l'enllosat U.E. 101				
MATERIAL DIRECTOR :					
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a	202	Equivalent a		
	Rebleix a		Es reblert per		
	Cobreix a	103	Es cobert per	101	
	Talla a		Tallat per		
	Es recolza a		Se li recolza		
	S'entrega a		Se li entrega		

FITXA D'UNITAT ESTRATIGRAFICA				UE : 103	
Sector: 1		Fase:		Cronologia: Post s.XVIII	
DEFINICIÓ :	Farciment/ reompliment				
DESCRIPCIÓ :	Farciment molt homogeni de runa amb toxanes, sorra i morter de claç.				
MATERIAL DIRECTOR :					
SEQÜÈNCIA FÍSICA :	Igual a		Equivalent a		
	Rebleix a		Es reblert per		
	Cobreix a		Es cobert per	102	
	Talla a		Tallat per		
	Es recolza a		Se li recolza		
	S'entrega a		Se li entrega		

11. DOCUMENTACIÓ GRÀFICA

Escala 1:2.500

LOCALITZACIÓ GEOGRÀFICA

NOM DEL PROJECTE: MEMÒRIA D'INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA AL CARRER NOU DE LA RAMBLA 10-12, CARRER DE LES PENEDIDES 5-9
Codi MHC: 136/04

MUNICIPI/S: BARCELONA

COMARCA/QUES: EL BARCELONÈS

PROVÍNCIA: BARCELONA

DISSENY I ELABORACIÓ: ALEX MORENO, DAVID SOLER
BASE CARTOGRÀFICA: INSTITUT CARTOGRÀFIC DE CATALUNYA
PROJECCIÓ UTM FUS 31N AMB DATUM EUROPEU DE 1950 (PARÀMETRES ICC/UB)

